

Lieta T-210/01

General Electric Company

pret

Eiropas Kopienu Komisiju

Prasība atcelt tiesību aktu — Konkurence — Komisijas lēmums, ar ko koncentrācija ir atzīta par nesaderīgu ar kopējo tirgu — Regula (EEK) Nr. 4064/89 — Aeronautikas tirgi — *General Electric* īstenotā *Honeywell* pārņemšana — Vertikāla integrācija — Apvienota pārdošana — Izstumšanas sekas — Horizontāla pārklāšanās — Tiesības uz aizstāvību

Pirmās instances tiesas (otrā palāta paplašinātā sastāvā) 2005. gada 14. decembra spriedums II - 5596

Sprieduma kopsavilkums

1. *Prasība atcelt tiesību aktu — Priekšmets — Lēmums koncentrāciju kontroles jomā — Uz vairākiem pamatojuma pilāriem balstīts lēmums, no kuriem ikviens ir pietiekams tā rezolutīvās daļas pamatošanai — Par nesaderību ar kopējo tirgu liecinošu kritēriju izpilde vismaz viena konkrētā tirgus gadījumā — Nepamatota prasība (EKL 230. pants; Padomes Regulas Nr. 4064/89 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 3. punkts)*

2. *Konkurence — Koncentrācija — Novērtējums, ko veic Komisija — Ekonomiskas dabas novērtējumi — Diskrecionāra novērtējuma vara — Tiesas kontrole — Piemērošanas joma — Robežas*
(Padomes Regulas Nr. 4064/89 2. pants)
3. *Konkurence — Koncentrācija — Saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana — Prezumpcijas neesamība*
(Padomes Regula Nr. 4064/89)
4. *Konkurence — Koncentrācija — Saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana — Konkrētā tirgus potenciālās attīstības prognozes analīze — Precīzas analīzes nepieciešamība — Tiesas kontrole — Apjoms*
(Padomes Regulas Nr. 4064/89 2. panta 2. un 3. punkts)
5. *Konkurence — Koncentrācija — Saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana — Konglomerāta veida koncentrācija — Jēdziens — Iespējas, ka viens no uzņēmumiem, kas piedalās darījumā, var izveidot vai nostiprināt dominējošu stāvokli konkrētajā tirgū, vērā ņemšana — Pielaujamība — Komisijas iespēja pamatoties uz koncentrācijas rezultāta izveidotā subjekta paredzamo rīcību — Nosacījumi — Precīzas un ar pārliecinošiem pierādījumiem pamatotas analīzes iesniegšana*
(Padomes Regulas Nr. 4064/89 2. panta 2. un 3. punkts)
6. *Konkurence — Koncentrācija — Saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana — Konglomerāta veida koncentrācija — Konkurenci deformējošas paredzamas rīcības ņemšana vērā — Pielaujamība — Komisijas pienākuma neesamība novērtēt risku varbūtību saistībā ar uzņēmuma konkurenci deformējošas rīcības īstenošanu*
(EKL 82. pants; Padomes Regulas Nr. 4064/89 2. panta 2. un 3. punkts)
7. *Konkurence — Koncentrācija — Saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana — Kritēriji — Dominējoša stāvokļa izveidošana vai nostiprināšana, kas būtiski traucē efektīvu konkurenci kopējā tirgū — Kumulatīvs raksturs — Mijiedarbība — Pienākums formāli savstarpēji nošķirt apsvērumus, kas izvirzīti par pirmo kritēriju, bet kas ir svarīgi arī attiecībā uz otro kritēriju — Neesamība*
(EKL 82. pants un 253. pants; Padomes Regulas Nr. 4064/89 2. panta 2. un 3. punkts)

8. *Konkurence — Dominējošs stāvoklis — Jēdziens*
(EKL 82. pants)

9. *Konkurence — Dominējošs stāvoklis — Raksturojums, izmantojot ļoti lielu tirgus daļu — Tirgus daļu palielināšanas novērtēšana publisko iepirkumu tirgū, kam raksturīga maz, bet ļoti vērtīgu līgumu piešķiršana*
(EKL 82. pants)

10. *Konkurence — Dominējošs stāvoklis — Esamība — Spraugas konkurences konkrētajā tirgū ietekme — Neesamība, ja kāds uzņēmums var rīkoties, to neņemot vērā — Finansiāla koncesija, lai iegūtu līgumus zināmās publisko iepirkumu procedūrās par ļoti vērtīgām precēm — Ietekmes neesamība*
(EKL 82. pants)

11. *Konkurence — Kopienų noteikumi — Piemērošana, ko veic Komisija — Neatkarība no trešo valstu iestāžu veiktajiem vērtējumiem*

12. *Konkurence — Koncentrācija — Saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana — Konkurenci deformējoša ietekme, ko rada tiešas vertikālas attiecības — Ietekme, kas ir atkarīga no jaunizveidotā subjekta rīcības nākotnē — Komisijas pienākums saistībā ar apgalvotās konkurenci deformējošās rīcības iespēju pamatoties uz pārliecinošiem pierādījumiem — Brīva pierādījumu novērtēšana*
(Padomes Regula Nr. 4064/89)

13. *Konkurence — Dominējošs stāvoklis būtisku sastāvdaļu pārdošanā — Atteikšanās pārdot — Ļaunprātīga izmantošana*
(EKL 82. pants)

14. *Konkurence — Koncentrācija — Novērtējums, ko veic Komisija — Pierādīšana, ka tuvākajā nākotnē tiks veiktas darbības dominējoša stāvokļa izveidošanai vai nostiprināšanai — Pienākums pamatoties uz pārliecinošiem pierādījumiem*
(Padomes Regula Nr. 4064/89)

15. *Tiesvedība — Jaunu pamatu izvirzīšana tiesvedības laikā — Jauns pamats — Jēdziens — Atbilde uz Pirmās instances tiesas jautājumu, kas uzdots procesa organizatorisko pasākumu ietvaros — Izslēgšana*
(Pirmās instances tiesas Reglamenta 48. pants un 64. panta 3. punkts)

16. *Iestāžu akti — Pamatojums — Pienākums — Lēmums, kas atšķiras no agrāk pieņemta lēmuma lietā par līdzīgu vai identisku situāciju vai par tiem pašiem tirgus dalībniekiem — Piemērošanas joma*
(EKL 253. pants)

17. *Konkurence — Kopienu noteikumi — Ieviešana — Komisijas šajā nolūkā izdoti noteikumi — Pienākums tos ievērot — Paziņojums par tirgus definīciju — Piemērošanas joma*
(EKL 82. pants; Paziņojums Nr. 97/C 372/03)

18. *Konkurence — Koncentrācija — Novērtējums, ko veic Komisija — Konkrētā tirgus definīcija — Kritēriji — Preču aizstājamība — Jēdziens*
(Padomes Regula Nr. 4064/89; Komisijas Paziņojuma Nr. 97/C 372/03 36. punkts)

19. *Konkurence — Koncentrācija — Saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana — Tirgus, kam raksturīga netieša un relatīvi vāja konkurence — Situācija, kad dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums pārņem savu vienīgo konkurentu — Pielaujamība — Nosacījumi — Pierādīšana, ka tirgū pirms darijuma nav efektīvas konkurences*
(EKL 82. pants; Padomes Regula Nr. 4064/89)

20. *Konkurence — Koncentrācija — Novērtējums, ko veic Komisija — Attiecīgo uzņēmumu saistības, kuru rezultātā paziņotā koncentrācija var tikt atzīta par saderīgu ar kopējo tirgu*
(Padomes Regula Nr. 4064/89)

21. *Tiesvedība — Pieteikums par lietas ierosināšanu — Formas prasības — Strīda priekšmeta noteikšana — Kopsavilkums par izvirzītajiem pamatiem*
(Pirmās instances tiesas Reglamenta 44. panta 1. punkts)

22. *Konkurence — Koncentrācija — Administratīvā procedūra — Pieeja lietas materiāliem — Tiesību uz aizstāvību ievērošana — Ierobežojumi*
(Padomes Regula Nr. 4064/89)
23. *Konkurence — Administratīvā procedūra — Pieeja lietas materiāliem — Atšķirība atkarībā no tā, vai pierādījumi ir apsūdzoši vai attaisnojoši*
24. *Konkurence — Administratīvā procedūra — Pieeja lietas materiāliem — Tiesību uz aizstāvību ievērošana — Ierobežojumi*
25. *Konkurence — Koncentrācija — Administratīvā procedūra — Pieeja lietas materiāliem — Atteikums dot pieeju lietas materiāliem laikā starp procedūras uzsākšanu un paziņojumu par iebildumiem — Tiesību uz aizstāvību pārkāpums — Neesamība*
[Padomes Regulas Nr. 4064/89 6. panta 1. punkta c) apakšpunkts]
26. *Konkurence — Koncentrācija — Administratīvā procedūra — Pieeja lietas materiāliem — Koncentrācijas dalībnieku tiesības uz pieeju lietas materiāliem pa daļām visas procedūras laikā — Neesamība*
(Padomes Regulas Nr. 4064/89 18. panta 1. punkts)
27. *Konkurence — Koncentrācija — Administratīvā procedūra — Procedūras starpposmu termiņu īsums — Ātruma prasības vērā ņemšana, novērtējot tiesību uz aizstāvību ievērošanu*
(Padomes Regula Nr. 4064/89; Komisijas Regulas Nr. 447/98 13. un 21. punkts)
28. *Konkurence — Administratīvā procedūra — Uzklaušīšanas amatpersonas iesaistīšanās — Lēmums, ar kuru procedūras laikā mainīts tās statuss — Vecā amata tieša aizstāšana ar jaunu*
(Komisijas Lēmuma 2001/462 2. panta 1. un 2. punkts)
29. *Kopienu tiesības — Principi — Pamattiesības — Ievērošana, ko nodrošina Kopienu tiesa — Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas vērā ņemšana*
(LES 6. panta 2. punkts)

1. Ciktāl atsevišķs lēmumā norādītais pamatojums pats par sevi to pietiekami pamato, kļūdas citā lēmuma pamato-

juma daļā nekādā ziņā neietekmē tā rezolutīvo daļu.

Turklāt, ja Komisijas lēmuma rezolutīvā daļa balstās uz vairākiem pamatojuma pilāriem un ar katru no tiem pietiek, lai pamatotu lēmuma rezolutīvo daļu, šis akts principā jāatceļ tikai tad, ja visi šie pilāri ir prettiesiski. Tādā gadījumā ar kļūdu vai citu nelikumību, kas ietekmē tikai vienu no pamatojuma pilāriem, nepietiek, lai pamatotu apskatāmā lēmuma atcelšanu, ja šai kļūdai nevarēja būt izšķiroša ietekme uz iestādes, šī lēmuma autores, pieņemto rezolutīvo daļu.

darījums. Tāpēc, ja tā konstatē, ka kritērijiem atbilst tikai viens no iesaistītajiem tirgiem, koncentrācija jāatzīst par nesaderīgu ar kopējo tirgu.

No tā izriet, ka apstrīdēto lēmumu var atcelt tikai tad, ja tiek secināts ne tikai tas, ka atsevišķs tā pamatojums nav likumīgs, bet arī, ka pamatojums, kas tāds nav, nepietiekami attaisno paziņotā darījuma atzīšanu par nesaderīgu ar kopējo tirgu. Tomēr šis secinājums nenovērš nepieciešamību pārbaudīt to, vai atsevišķi apstrīdētajā lēmumā minētie konkurences aspekti viens otru papildina tā, ka būtu samāksloti tos analizēt izolēti.

Šo noteikumu piemēro lēmumiem koncentrāciju kontroles jomā. Šajā sakarā Komisijai jāaizliedz koncentrācija, ja tā atbilst Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta kritērijiem. No šīs regulas 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta izriet, ka Komisijai, novērtējot koncentrācijas darījumu, it īpaši jāņem vērā nepieciešamība saglabāt un attīstīt efektīvu konkurenci kopējā tirgū, cita starpā ievērojot arī visu iesaistīto tirgu struktūru. Tāpēc Komisijas vērtējums tam, vai darījums rada vai nostiprina vienu vai vairākus dominējošus stāvokļus, kā rezultātā tiks ievērojami traucēta efektīva konkurence, jāveic, ņemot vērā situāciju visos tirgos, kurus ietekmē paziņotais koncentrācijas

(sal. ar 42.–45., 48. un 734. punktu)

2. Komisijai ekonomikas jomā, piemērojot Regulas Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli materiālās tiesību normas, it īpaši 2. pantu, ir zināma rīcības brīvība. No tā izriet, ka Kopienų tiesas kontrole aprobežojas ar faktu precizitātes pārbaudi un pārliecināšanos

par to, ka nav pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā.

Runājot par Kopienų tiesas kontroli, pastāv būtiska atšķirība starp, no vienas puses, faktiem un faktiskiem secinājumiem, kurus tiesa var atzīt par neprecīziem, ņemot vērā tās rīcībā esošos argumentus un pierādījumus, un, no otras puses, ekonomiska rakstura vērtējumiem.

Lai arī jāatzīst, ka Komisijai ir rīcības brīvība, piemērojot Regulas Nr. 4064/89 materiālās tiesību normas, tas nenozīmē, ka Kopienų tiesa nevar kontrolēt Komisijas veikto ekonomisko datu juridisko kvalifikāciju. Kopienų tiesai ir ne vien jāpārbauda izvirzīto pierādījumu faktiskā precizitāte, uzticamība un konsekvence, bet arī jākontrolē, vai šie pierādījumi veido visu atbilstošu datu kopumu, kas ir jāņem vērā, izvērtējot sarežģītu situāciju un to, vai tie pamato no tiem izdarītos secinājumus.

(sal. ar 60., 62., 63. un 253. punktu)

3. Turklāt Regulā Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli nav noteikta prezumpcija par paziņota koncentrācijas darījuma saderību vai nesaderību ar kopējo tirgu tā, ka nevar uzskatīt, ka Komisijai būtu jāakceptē tajā izskatāms koncentrācijas darījums, ja tai rodas šaubas. Katrā gadījumā Komisijai ir skaidri jāizlemj par minēto saderību un jāpieņem atbilstošs lēmums.

(sal. ar 61. punktu)

4. Ievērojot Komisijas rīcības brīvību ekonomikas jomā, lai piemērotu Regulas Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli materiālās tiesību normas, efektīva tiesas kontrole ir vēl jo vairāk vajadzīga, kad Komisija analizē tirgus attīstības prognozes situācijai, kas varētu rasties plānotās koncentrācijas rezultātā.

Šāda prognozes analīze koncentrāciju kontroles jomā ir jāveic ļoti rūpīgi, jo tiek pārbaudīti nevis pagātnes notikumi, par kuriem bieži ir pieejami daudzi

pierādījumi, kas ļauj izprast to cēloņus, vai šibrīža notikumi, bet drīzāk tiek paredzēti notikumi, kas vairāk vai mazāk ticami varētu notikt nākotnē, ja netiktu pieņemts lēmums, ar kuru plānotā koncentrācija tiek aizliegta vai kurā tiek precizēti tās nosacījumi. Prognozes analizē, kurā tiek izvērtēts tas, kā koncentrācijas darījums var grozīt faktorus, kas nosaka konkurences stāvokli attiecīgā tirgū, lai pārbaudītu, vai tā nopietni traucēs efektīvu konkurenci, ir jāparedz dažādas cēloņsakarības, lai noteiktu tās, kuru iespējamība ir vislielākā.

(sal. ar 64. punktu)

5. Konglomerāta veida koncentrācijas nerada koncentrācijas dalībnieku uzņēmējdarbības horizontālu pārklāšanos, ne arī vertikālas attiecības starp dalībniekiem tiešā nozīmē. Lai arī parasti šādas koncentrācijas nav konkurencei nelabvēlīgas, dažos gadījumos tām var būt šāda iedarbība. Komisijai jāaizliedz koncentrācija, ja konglomerāta veida koncentrācijas ietekmes prognozes analizē

tā var secināt, ka konglomerāta rezultātā visdrīzāk salīdzinoši tuvā nākotnē varētu tikt radīts vai nostiprināts dominējošs stāvoklis un darījuma dēļ tirgū var rasties nozīmīgi efektīvas konkurences traucējumi.

Šajā sakarā konglomerāta veida koncentrācijas darījumi rada atsevišķas specifiskas problēmas, it īpaši, tā kā, pirmkārt, šāda darījuma analizē var būt vajadzīga prognozes analīze par laika posmu tālu nākotnē, un, otrkārt, koncentrācijas rezultātā radītā subjekta noteikta rīcība var lielā mērā noteikt koncentrācijas sekas. Tādējādi koncentrācijai sekojošās cēloņsakarības ir grūti saskatāmas, nenoteiktas un sarežģīti konstatējamas. Šādos apstākļos Komisijas lēmuma koncentrāciju atzīt par nesaderīgu ar kopējo tirgu pamatojumam sniegto pierādījumu kvalitāte ir sevišķi svarīga, jo šiem pierādījumiem ir jāapstiprina Komisijas vērtējums, saskaņā ar kuru, nepieņemot šādu lēmumu, ekonomiskās attīstības scenārijs, uz kuru šī iestāde balstās, būtu ticams.

(sal. ar 65. un 66. punktu)

6. Komisijai, izvērtējot konglomerāta veida koncentrācijas ietekmi, iespējamība, ka nākotnē tiks īstenota noteikta rīcība, ir jāizvērtē pilnīgi, proti, ņemot vērā gan pamudinājumus īstenot šādu rīcību, gan faktorus, kas šādus pamudinājumus mazina vai pat novērš, ieskaitot šādas rīcības iespējami nelikumīgo raksturu.

pums ir iespējams, un pārliecināšanās, ka tas tiks sodīts dažādās tiesību sistēmās, būtu pārāk spekulatīva.

Tāpēc, ja Komisija, neveicot specifisku un detalizētu izpēti, var noteikt attiecīgās rīcības nelikumību, ņemot vērā EK līguma 82. pantu vai citas Kopienas tiesību normas, ko tā ir tiesīga piemērot, tās pienākums ir to konstatēt un ņemt vērā, novērtējot iespējamību, ka koncentrācijas rezultātā radītais subjekts šādi rīkosies.

Tomēr būtu pretrunā Regulas Nr. 4064/89 preventīvajam mērķim pieprasīt no Komisijas visos koncentrāciju projektos pārbaudīt, cik lielā mērā pamudinājumu veikt konkurenci traucējošas darbības samazina vai pat novērš tas, ka attiecīgās darbības ir nelikumīgas, atklāšanas iespējamība, izmeklēšana, ko veic kompetentās iestādes gan Kopienas, gan valsts līmenī, un sodi, kas varētu sekot. No tā izriet, ka Komisijai principā jāņem vērā rīcības iespējami nelikumīgais un tādējādi sodāmais raksturs kā faktors, kas var samazināt vai pat novērst uzņēmuma vēlmi veikt šādu rīcību. Savukārt šāds vērtējums neparedz ne visaptverošu un detalizētu dažādu, iespējams, piemērojamo tiesību sistēmu tiesiskā regulējuma, ne arī šajās sistēmās izmantoto piespiedu mehānismu pārbaudi, jo analīze, lai noteiktu, vai pārkā-

Šajā sakarā, lai arī Komisijai ir tiesības pamatoties uz konspektīvu analīzi par attiecīgās rīcības likumību un par iespējamību, ka tā tiks sodīta, kas balstīta uz laiku, kad tā pieņem lēmumu par koncentrācijas kontroli, pieejamiem pierādījumiem, tai tomēr savā vērtējumā ir jānosaka rīcība, ko tā paredz, un vajadzības gadījumā jānovērtē un jāņem vērā iespējamā preventīvā ietekme, ko var

radīt tas, ka tai saskaņā ar Kopienų tiesībām ir skaidri vai iespējami nelikumīgs raksturs.

un tādā mērā, ka tā pati par sevi var būt ļaunprātīga šāda stāvokļa izmantošana.

(sal. ar 70.–75., 303., 304., 424., 425. un 468. punktu)

7. Regulas Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli 2. panta 2. un 3. punktā ir paredzēti divi kumulatīvi nosacījumi, kas attiecas, pirmkārt, uz dominējoša stāvokļa radīšanu vai nostiprināšanu, un, otrkārt, uz faktu, ka tā rezultātā kopējā tirgū tiktu būtiski traucēta konkurence. Tādējādi koncentrāciju var aizliegt vienīgi tad, ja ir izpildīti abi regulas 2. panta 3. punktā minētie kritēriji.

Tā *a fortiori* dominējošā stāvokļa nostiprināšana vai radīšana Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta izpratnē atsevišķos gadījumos var būt pierādījums tam, ka ir būtiski traucēta efektīva konkurence. Šāds atzinums nenozīmē, ka Regulas Nr. 4064/89 2. panta otrais nosacījums juridiski sakrīt ar pirmo, bet gan tikai to, ka no tās pašas konkrētā tirgus faktu analīzes var izrietēt, ka ir izpildīti abi nosacījumi.

Dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var būt tad, ja dominējošā stāvoklī esošais uzņēmums nostiprina šādu stāvokli tiktāl, ka sasniegtais dominējošā stāvokļa līmenis būtiski traucē konkurenci, proti, tirgū paliek tikai tādi uzņēmumi, kuru rīcība ir atkarīga no dominējošā uzņēmuma. No tā izriet, ka dominējošā stāvokļa nostiprināšana pati par sevi var būtiski traucēt konkurenci

Faktori, ko Komisija var izmantot, lai noskaidrotu, vai uzņēmuma konkurentu rīcības brīvības ierobežojums ir tāds, lai konstatētu, ka šim uzņēmumam ir radīts vai nostiprināts dominējošs stāvoklis, bieži ir tādi paši kā tie, kas nepieciešami, lai novērtētu, vai šāda stāvokļa radīšanas vai nostiprināšanas rezultātā tiks būtiski traucēta konkurence kopējā tirgū. Faktori, kas būtiski ietekmē konkurentu brīvību neatkarīgi veidot savu komerciā-

lo politiku, faktiski var arī būtiski traucēt efektīvu konkurenci.

8. Dominējošs stāvoklis pastāv tad, kad attiecīgajam uzņēmumam ir tāda ekonomiska vara, kas to padara spējīgu traucēt efektīvu konkurenci attiecīgajā tirgū, dodot tam iespējas rīkoties ievērojamā mērā neatkarīgi no konkurentiem, klientiem un, galu galā — patērētājiem. Šajā sakarā, lai konstatētu dominējošu stāvokli, Komisijai nav jāpierāda, ka uzņēmuma konkurenti tiks izstumti no tirgus, pat ne ilgtermiņā.

No tā izriet, ka, ciktāl redzams no lēmuma, kurā atzīts, ka paziņotais koncentrācijas darījums nav saderīgs ar kopējo tirgu, apsvērumiem, ieskaitot tos, kuros analizēta dominējošā stāvokļa rašanās vai nostiprināšanās, ka šis darījums būtiski traucēs konkurenci, lēmumu nevar uzskatīt par nelikumīgu tikai tāpēc, ka Komisija nav skaidri un konkrēti saistījusi savu aprakstu ar Regulas Nr. 4064/89 2. panta otro nosacījumu, vai nu raugoties no EK līguma 253. panta prasības norādīt pamatojumu, vai vadoties no lietas būtības. Citāda pieeja Komisijai faktiski uzliktu pavisam formālu pienākumu atkārtot tos pašus apsvērumus vispirms analizē par dominējošā stāvokļa radīšanu vai nostiprināšanu attiecīgajā tirgū un otrreiz saistībā ar analīzi par konkurences būtisku traucējumu kopējā tirgū.

(sal. ar 85., 114. un 243. punktu)

9. Lai arī tirgus daļu lielums dažādos tirgos var atšķirties, ļoti lielas daļas pašas par sevi ar atsevišķiem izņēmumiem pierāda dominējošu stāvokli. Tā tas var būt 50 % tirgus daļas gadījumā.

Tirgū, kam raksturīga maz, bet ļoti vērtīgu līgumu piešķiršana, tas, ka konkrēta sabiedrība ir ieguvusi pēdējos līgumus, ne vienmēr nozīmē tās konkurentu neveiksmi nākamajās publiskā iepirkuma procedūrās. Ja konkurentam ir konkurētspējīga prece un citi faktori spēcīgi nenosveras par labu pirmajai sabiedrībai, tas vienmēr var iegūt vērtīgu

(sal. ar 84. un 86.–89. punktu)

ligumu un ar vienu paņēmieni ievērojami palielināt savu tirgus daļu.

10. Ar neatkarīgu rīcību, kas liecina par dominējošu stāvokli, vispār nesader tas, ka uzņēmums, pakļaujoties konkurentu cenu samazinājuma spiedienam, ir spiests samazināt cenas.

Tomēr šāds atzinums nenozīmē, ka tirgus daļai nav nekādas nozīmes, nosakot dažādu ražotāju ietekmi šāda veida tirgū, it īpaši, ja šīs daļas paliek salīdzinoši stabilas vai liecina, ka viens uzņēmums cenšas nostiprināt savu stāvokli. Pat publiska iepirkuma procedūras tirgū tas, ka ražotājs gadiem ilgi veiksmīgi uztur vai pat palielina savu tirgus daļu, liecina par ietekmi tirgū. Noteikti pieņāks brīdis, kad atšķirību starp viena ražotāja tirgus daļu un tā konkurentu tirgus daļu nevarēs izskaidrot ar publiskā iepirkuma procedūru, kas rada tirgus pieprasījumu, ierobežoto skaitu.

Tomēr pat spraiga konkurence noteiktā tirgū neizslēdz iespēju, ka šajā tirgū ir dominējošs stāvoklis, jo šī stāvokļa galvenā pazīme ir attiecīgā uzņēmuma spēja darboties, savā tirgus stratēģijā neņemot vērā šo konkurenci un šādas rīcības dēļ neciešot kaitīgas sekas. Tāpēc tas, ka tirgū ir konkurence, tiešām ir viens no svarīgajiem faktoriem, lai noskaidrotu, vai pastāv dominējošs stāvoklis, bet tas pats par sevi šajā sakarā nav izšķirošs faktors.

Tādējādi tādu preču tirgū, ko pārdod publiska iepirkuma procedūrās, kas notiek periodiski un ir saistītas ar ļoti vērtīgiem pirkumiem un ko raksturo ilgas pārrunas, publiska iepirkuma procedūras dalībnieki vienā vai otrā veidā finansiālā ziņā piekāpjas, jo šāda piekāpšanās ir šo sarunu procesa neatņemama sastāvdaļa. Šajā sakarā tas vien, ka

(sal. ar 115., 149.–151., 540. un 571. punktu)

uzņēmums piedāvāja atlaides, lai iegūtu noteiktus līgumus, pats par sevi šajos apstākļos nenozīmē, ka tas bija dominējošā stāvoklī.

(sal. ar 116., 117., 184., 215. un 249. punktu)

11. Ar to vien, ka vienas vai vairāku trešo valstu kompetentās iestādes savās tiesvedībās izlemj jautājumu zināmā veidā, nepietiek, lai apšaubītu citādu Kopienas kompetentās iestādes lēmumu. Administratīvajā procedūrā Kopienas līmenī izvirzītie fakti un argumenti, kā arī piemērojamās tiesību normas nav obligāti tādi paši kā tie, kurus ņēmušas vērā attiecīgo trešo valstu iestādes, un tā rezultātā secinājumi var atšķirties. Ja kāds no lietas dalībniekiem uzskata, ka pamatojums, uz ko balstās trešo valstu iestāžu secinājumi, ir īpaši nozīmīgs un vienlīdz piemērojams Kopienas procedūrā, tas to vienmēr var izvirzīt kā argumentu pēc būtības, tomēr šādas argumentācijas pierādījumu spēks nevar būt izšķirošs.

(sal. ar 179. punktu)

12. Koncentrācijas, kas rastos no piegādātāja un klienta tiešām vertikālām attiecībām, konkurenci traucējošās sekas ir atkarīgas no koncentrācijas rezultātā radītā subjekta rīcības nākotnē, bez kā šim koncentrācijas aspektam nebūtu kaitīgu seku. Tādējādi Komisijai ir pienākums sniegt pārliecinošus pierādījumus par šādas rīcības iespējamību.

Dažos gadījumos šādi pierādījumi var būt ekonomisks pētījums, kurā konstatēta iespējamā tirgus situācijas attīstība un koncentrācijas rezultātā radītā subjekta motivācija rīkoties noteiktā veidā.

Tomēr, tā kā Kopienas tiesību svarīgākais princips ir brīva pierādījumu novērtēšana, šādu pierādījumu trūkums pats par sevi nav izšķirošs. It sevišķi situācijā, kad ir acīmredzams, ka uzņēmuma komerciālās intereses ievērojami nosveras par labu minētajai rīcībai, proti, izmantot izdevību izjaukt konkurenta uzņēmējdarbību, Komisija nepieļauj acīmredzamu kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka pastāv reāla iespēja, ka koncentrācijas rezultātā radītais subjekts tā rīkosies. Tādā gadījumā konkrētās lietas ekonomisko un komerciālo faktu konstatējums

vien var būt judikatūrā paredzētie pārliecinošie pierādījumi.

(sal. ar 295.–297. un 433. punktu)

13. Lai gan uzņēmumam dominējošā stāvoklī nevar liegt tiesības aizstāvēt savas komerciālās intereses, zināma rīcība ir nelikumīga, ja tās mērķis ir tieši nostiprināt dominējošo stāvokli un izmantot to ļaunprātīgi. Dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma atteikšanās pārdot konkurentiem būtisku sastāvdaļu vien ir šī stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

(sal. ar 306. punktu)

14. Komisijai, analizējot koncentrācijas darījuma sekas, saistībā ar tirgus attīstību nākotnē ir ar pārliecinošiem pierādījumiem un augstā ticamības pakāpē saistībā ar tirgus attīstību nākotnē jāpierāda ne tikai tas, ka tās paredzētā darbība notiks salīdzinoši tuvā nākotnē, bet arī tas, ka darbības rezultātā salīdzinoši tuvā nākotnē tiks radīts vai nostiprināts dominējošs stāvoklis. Nepietiek, ka Komisija izvirza virkni loģisku, bet hipotētisku attīstības iespēju, kuru realizācija,

tā baidās, varētu kaitīgi ietekmēt konkurenci vairākos tirgos. Tās pienākums, gluži pretēji, ir konkrēti izanalizēt iespējamo attīstību visos tirgos, attiecībā uz kuriem tā vēlas pierādīt, ka paziņotā darījuma rezultātā tiktu radīts vai nostiprināts dominējošs stāvoklis, to pamatojot ar pārliecinošiem pierādījumiem.

(sal. ar 327., 429., 433. un 464. punktu)

15. Ja Pirmās instances tiesa ņem vērā lietas dalībnieka atbildes uz jautājumiem, kas uzdoti kā procesa organizatoriskie pasākumi saskaņā ar Pirmās instances tiesas Reglamenta 64. panta 3. daļu, un ja otram lietas dalībniekam ir bijusi iespēja vajadzības gadījumā izteikt savu viedokli par šiem jautājumiem tiesas sēdē, Reglamenta 48. pants nav pārkāpts.

(sal. ar 505. punktu)

16. No tā, ka, pretēji tam, kā tas ir tad, ja lēmums turpina agrāko lēmumu pieņemšanas praksi, Komisija, paplašinot

ierasto praksi, nevar sniegt pamatojuma apkopojumu, bet tai lēmums ir skaidri jāpamato, nevar secināt, ka Komisijai papildus tam, ka tai savs lēmums ir jāpamato, atsaucoties uz lietas materiāliem, uz kuriem lēmums attiecas, būtu īpaši jānorāda iemesli, kāpēc tā ir nonākusi pie atšķirīga secinājuma nekā iepriekšējā lietā par līdzīgu vai identisku situāciju vai par tiem pašiem tirgus dalībniekiem.

(sal. ar 513. punktu)

krētās lietas apstākļos ir vispiemērotākais, jāatzīst, ka tā saglabā plašu rīcības brīvību.

Šajā sakarā Komisija, pieņemot paziņojumu par tirgus definīciju, nav uzņēmusies izmantot tikai kādu konkrētu un specifisku metodi, novērtējot pieprasījuma aizstājamību. Tā vietā tā ir noteikusi, ka izmantotajai pieejai ir jābūt atkarīgai no konkrētās lietas apstākļiem, un tā saglabā plašu rīcības brīvību, lai katru konkrēto lietu izskatītu pienācīgā veidā.

(sal. ar 516. un 519. punktu)

17. Komisija nevar atkāpties no noteikumiem, ko tā sev noteikusi. Tāpēc, ciktāl paziņojums par tirgus definīciju ietver imperatīvus noteikumus metodei, kā Komisija nākotnē gatavojas definēt tirgus, un nepieļauj nekādu rīcības brīvību, Komisijai tiešām šī paziņojuma noteikumi ir jāņem vērā.

Tā kā Komisija paziņojumā izmanto formulējumu, kas tai sniedz iespēju no teorētiski nozīmīgiem pierādījumiem vai pieejas veidiem izvēlēties tādu, kas kon-

18. Runājot par Komisijas veikto koncentrācijas darījuma saderības ar kopējo tirgu pārbaudi, ciktāl paziņojuma par konkrētā tirgus definīciju Kopienų konkurences tiesībās 36. punktā ir noteikts, ka "funkcionālā savstarpējā aizstājamība vai īpašību līdzība pašas par sevi nespēj nodrošināt atbilstošus kritērijus, jo arī citi apsvērumi var tikpat labi noteikt pircēju reakciju uz relatīvās cenas izmaiņām", no šī citāta *a contrario* izriet, ka atsevišķos gadījumos principā, izņemot, ja tādi noteikti apstākļi liecina par pretējo,

preces, kas ir funkcionāli aizvietojamas un kurām ir līdzīgas īpašības, viena otru var aizstāt.

rences līmeņa uzturēšanu vai šīs konkurences pieaugumu.

(sal. ar 524. punktu)

Situācijā, kur faktiskā konkurence konkrētā tirgū ir tikai netieša un jau salīdzinoši vāja, tas, ka sabiedrība pārņem vienīgo konkurentu, kas šajā tirgū vēl veic pārdošanu, ir īpaši kaitīgi. Iepriekš minētie principi, kas izstrādāti saistībā ar aizliegumu ļaunprātīgi izmantot dominējošo stāvokli, pēc analogijas ir piemērojami saistītajai tiesību jomai par koncentrācijas kontroli, uzskatot, ka, jo lielāks ir sabiedrības dominējošais stāvoklis, jo lielāka ir tās īpašā atbildība atturēties no jebkādas rīcības, kas varētu pasliktināt vai pat likvidēt konkurenci, kas joprojām pastāv tirgū.

19. EK līguma 82. panta piemērošanā atzinums par to, ka sabiedrība atrodas dominējošā stāvoklī, pats par sevi nav pārmetums tai, bet tikai nozīmē, ka tai, neatkarīgi no dominējošā stāvokļa iemesliem, ir īpašs pienākums ar savu rīcību neiedragāt efektīvu un netraucētu konkurenci kopējā tirgū. Turklāt ļaunprātīgas izmantošanas jēdziens EK līguma 82. panta izpratnē ir objektīvs jēdziens, kas saistīts ar tādas dominējošā stāvoklī esošas sabiedrības uzvedību, kas var ietekmēt struktūru tirgū, kurā konkurence jau ir samazinājusies tieši attiecīgās sabiedrības dēļ, un kas ar metodēm, kas atšķiras no tām, kas raksturīgas normālai preču vai pakalpojumu konkurencei, kuras pamatā ir uzņēmēju darījumi, traucē tirgū vēl pastāvošās konku-

No tā izriet, ka šādos apstākļos koncentrācijas dalībniekiem ir jāsniedz pierādījumi, kas apliecinātu, ka tirgū pirms koncentrācijas darījuma nebija efektīvas konkurences.

(sal. ar 549.–551. punktu)

20. Saskaņā ar Regulu Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli Komisija ir tiesīga pieņemt tikai tādus

saistību priekšlikumus, kas paziņoto darījumu var padarīt saderīgu ar kopējo tirgu. Šajā sakarā uzņēmumu ierosinātie strukturālie saistību priekšlikumi atbilst šim nosacījumam tikai tad, ja Komisija var pārliecinoši secināt, ka tos būs iespējams ieviest un ka jaunās komerciālās struktūras, kas tiks izveidotas to rezultātā, būs pietiekami spējīgas darboties un stabilas, lai nodrošinātu, ka salīdzinoši tuvā nākotnē netiktu radīts vai nostiprināts dominējošs stāvoklis, ko ir paredzēts novērst ar šīm saistībām.

(sal. ar 555. un 612. punktu)

21. Tiesiskās drošības un pareizas tiesvedības nodrošināšanai, lai prasība būtu pieņemama, būtiskajiem faktiem un tiesību aktiem, ar kuriem tā ir pamatota, ir jābūt vismaz kopsavilkuma veidā, saskaņoti un saprotami norādītiem pašā prasības pieteikumā. Šajā sakarā, lai arī prasības pieteikumu specifiskos jautājumos kopumā var pamatot un papildināt ar atsaucēm uz tam pievienotu dokumentu izvilkumiem, vispārīga atsauce uz

citiem dokumentiem, pat, ja tie ir pievienoti prasības pieteikumam, nevar labot būtisku juridisku argumentu trūkumu, kam jābūt ietvertiem prasības pieteikumā.

(sal. ar 592. punktu)

22. Procedūra pieejai lietas materiāliem konkurences lietās ir paredzēta, lai ļautu paziņojuma par iebildumiem adresātiem iepazīties ar pierādījumiem, kas atrodas Komisijas lietas materiālos, lai tie varētu noderīgi izteikt savu viedokli par tās, pamatojoties uz šiem pierādījumiem, izdarītajiem secinājumiem. Tiesības uz pieeju lietas materiāliem pamato nepieciešamība nodrošināt, lai attiecīgās sabiedrības varētu pienācīgi aizstāvēties pret iebildumiem, kas izvirzīti šajā paziņojumā.

Tomēr pieeju atsevišķiem dokumentiem var liegt, it īpaši dokumentiem vai to daļām, kuros ir ziņas par citu sabiedrību komercnoslēpumiem, Komisijas iekšējiem dokumentiem, informācijai, kas ļauj identificēt sūdzības iesniedzējus, kuri vēlas palikt anonīmi, un informācijai, kas izpausta Komisijai, lūdzot ievērot konfidencialitāti.

Lai arī sabiedrībām ir tiesības uz komercnoslēpumu aizsardzību, šīm tiesībām jābūt līdzsvarā ar tiesību uz aizstāvību nodrošināšanu. Tāpēc Komisijai var nākties pretējās intereses saskaņot, sagatavojot komercnoslēpumu vai citu sensitīvu informāciju saturošu dokumentu nekonfidenciālus variantus. Koncentrāciju lietās, kas tiek izskatītas saskaņā ar Regulu Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli, pieejai lietas materiāliem ir piemērojami tādi pat principi, lai arī šo principu piemērošanu noteiktos gadījumos var ietekmēt ātruma nodrošināšanas nepieciešamība, kas raksturīga šīs regulas vispārīgajai sistēmai. Saistībā ar tiesībām uz aizstāvību koncentrāciju kontroles lietās nav jāpiemēro aizsardzības standarts, kas būtu atšķirīgs vai plašāks nekā procesos par pārkāpumiem.

ka prasītājam administratīvās procedūras laikā nav bijusi nodrošināta pieeja dokumentam, kas ir attaisnojošs, t.i., pierādījumam, kas varētu būt noderīgs aizstāvībai un kas tādējādi būtu varējis mainīt administratīvās procedūras iznākumu, ja prasītājs to būtu varējis izmantot, apstrīdētā lēmuma argumentācija, ko ietekmē šāds dokuments, principā jāuzskata par nelikumīgu.

(sal. ar 649. punktu)

(sal. ar 629.–631. punktu)

23. Administratīvajā procedūrā konkurences jomā saistībā ar pieeju lietas materiāliem jānošķir apsūdzoši pierādījumi un dokumenti, kas ir attaisnojoši vai kuros ir attaisnojoši pierādījumi. Apsūdzoši pierādījumi ir būtiski tikai tad, ja Komisija uz tiem pamatojas, un tādā gadījumā to paziņošana ir ļoti svarīga, bet, ja uz šiem pierādījumiem Komisija nepamatojas, tad tas, ka tie nav paziņoti, neietekmē procesa tiesiskumu. Savukārt, ja izrādās,

24. Pieteikums par konfidencialitātes nodrošināšanu var attaisnot atteikumu iepazīties ar dokumentiem, kas saņemti no trešām personām, kā, piemēram, sūdzības procedūrā konkurences jomā. Faktiski sabiedrība, kas tirgū ir dominējošā stāvoklī, varētu uzsākt atbildes pasākumus pret konkurentiem, piegādātājiem vai klientiem, kas sadarbojušies Komisijas izmeklēšanā, un šādos apstākļos trešās personas sabiedrības, kas Komisijai tās veiktas izmeklēšanas laikā sniedz dokumentus, uzskatot, ka to nodošanas

dēļ pret tām varētu tikt vērstas represijas, tā var rīkoties, tikai zinot, ka to lūgums nodrošināt konfidencialitāti tiks ievērots.

Komisijas lietas materiāli tam bija pieejami, tam deva iespēju laikus izteikt savu viedokli par izvirzītajiem iebildumiem.

(sal. ar 650. punktu)

(sal. ar 692. un 693. punktu)

25. Tiesības tikt uzklaustam konkurences lietās attiecas tikai uz iebildumiem, kurus Komisija plāno uzturēt.

26. Lai gan Regulas Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli 18. panta 1. punkta tekstā ir teikts, ka lietas dalībniekiem jābūt iespējām iesniegt apsvērumus, sākot no procedūras uzsākšanas, tas tomēr nenozīmē, ka Komisijai šajā agrajā stadijā būtu jānodrošina pieeja lietas materiāliem. To, ka lietas dalībniekiem ir jābūt pieejamiem Komisijas administratīvās lietas materiāliem, lai tie varētu aizstāvēties pret iebildumiem, ko Komisija izteikusi paziņojumā par iebildumiem, nevar interpretēt kā pienākumu Komisijai nodrošināt tiem pieeju lietas materiāliem pa daļām visa procesa laikā, jo šāda prasība to nesamērīgi apgrūtinātu.

Tādēļ, tā kā lēmuma par lietas ierosināšanu mērķis saskaņā ar Regulas Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli 6. panta 1. punkta c) apakšpunktu nav aplūkot lietas dalībnieku iebildumus, bet tikai izklāstīt Komisijas nopietnās bažas, kas tai liek uzsākt izmeklēšanas otro posmu, uzņēmums nevar apgalvot, ka tas, ka tam pirms paziņojuma par iebildumiem iesniegšanas nebija pieejami lietas materiāli, ir samazinājis tā iespējas aizstāvēties. Tas, ka uzņēmumam faktiski bija iespēja iesniegt rakstiskus un mutiskus apsvērumus par paziņojumu par iebildumiem šajā lietā pēc tam, kad

(sal. ar 694. punktu)

27. Lai Komisija varētu ievērot Regulā Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli noteikto grafiku, arī katrai procedūras stadijai starp termiņiem jābūt īsai. Tas neizbēgami nelabvēlīgi ietekmē nosacījumus, saskaņā ar kuriem jādarbojas visiem procesa dalībniekiem, bet likumdevējs ir uzskatījis, ka procedūras ieguvums kopumā ātruma ziņā attaisno šādas neērtības, it sevišķi ņemot vērā koncentrācijas dalībnieku komerciālo ieinteresētību pabeigt savu projektu, cik ātri vien iespējams. Šajā sakarā, novērtējot apgalvotos tiesību uz aizstāvību pārkāpumus Regulas Nr. 4064/89 procedūrā, ir jāņem vērā ātruma prasība, kas ir raksturīga šīs regulas vispārīgajai sistēmai.

Šajos apstākļos paziņotā darījuma dalībnieki uz to, ka tiem šajā procedūrā atvēlēts īss termiņš, var atsaukties tikai, ciktāl šis termiņš ir nesamērīgs ar visas procedūras ilgumu.

(sal. ar 701.–703. punktu)

Tāpat saskaņā ar Regulas Nr. 447/98 par paziņojumiem, termiņiem un uzklaušāšanu, kas paredzēta Padomes Regulā (EEK) Nr. 4064/89, 21. pantu, kas it īpaši attiecas uz atbildei uz paziņojumu par iebildumiem šīs regulas 13. pantā noteikto termiņu, Komisijai jāņem vērā laiks, kas nepieciešams paziņojumu sagatavošanai, un lietas steidzamība. Tāpēc Komisijas pienākums ir, cik iespējams, saskaņot koncentrācijas dalībnieku tiesības uz aizstāvību ar iepriekš minēto nepieciešamību ātri pieņemt galīgo lēmumu.

28. Lai arī uzklaušāšanas amatpersonas statuss pēc Lēmuma 2001/462 par uzklaušāšanas amatpersonu darba uzdevumiem stāšanās spēkā mainījās it īpaši tāpēc, ka saskaņā ar tā 2. panta 2. punktu tā administratīvā ziņā turpmāk tika piesaistīta Komisijas loceklim, kas bija atbildīgs par konkurenci, nevis Konkurences ģenerāldirektorātam, no šī lēmuma skaidri izriet, ka uzklaušāšanas amatpersonas jaunais amats tieši aizstāj tāda paša nosaukuma agrāko amatu saskaņā ar Lēmumu 94/810. Šādos apstākļos, trūkstot lēmumam par pilnvaru izbeigšanos saskaņā ar Lēmuma 2001/462 2. panta 1. punktu, iepriekšējā uzklaušāšanas amatpersona pēc šī lēmuma stāšanās spēkā palika savā amatā.

Iepriekš minēto lēmumu interpretāciju pastiprina objektīva nepieciešamība saistībā ar uzklaušanās amatpersonas amatu nodrošināt tās darbības turpinātību saskaņā ar labas pārvaldības principu. Lēmums 2001/462 noteikti stājās spēkā laikā, kad jau bija uzsāktas noteiktas procedūras. Ja Lēmuma 2001/462 spēkā stāšanās kopā ar to, ka nebija iecelta jauna uzklaušanās amatpersona, nozīmētu, ka neviens nebija pilnvarots veikt šo funkciju, nebūtu iespējams turpināt šīs procedūras un tas attiecībā uz šīm procedūrām atņemtu jebkādu lietderīgu iedarbību Regulas Nr. 4064/89 un Lēmuma 2001/462 noteikumiem. Tāpēc uzklaušanās amatpersonai, kas ieņēma amatu laikā, kad tika pieņemts Lēmums 2001/462, joprojām bija tiesības pildīt šo amatu līdz turpmākam paziņojumam vai vismaz, lai pabeigtu tādas procedūras, kurā tā jau bija iecelta.

(sal. ar 719. un 720. punktu)

29. Pamattiesības ir Kopienu tiesību vispārīgo principu neatņemama sastāvdaļa, un to ievērošanu nodrošina Kopienu tiesa. Šajā sakarā Tiesa un Pirmās instances tiesa iedvesmojas no dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām un no norādēm, kas ietvertas starptautiskajos cilvēktiesību aizsardzības instrumentos, kurus dalībvalstis ir izstrādājušas vai tiem pievienojušas. Šajā sakarā īpaši svarīga ir Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencija. Turklāt saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 2. punktu: "Savienība kā Kopienu tiesību vispārīgu principu ievēro pamattiesības, ko nodrošina Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām".

(sal. ar 725. punktu)